

Сряда, 21 март 2012

<http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=1287408>

АНАЛИЗИ

► 15:48 **Власт без демокрация в Евросъюза**
20.03.12 автор(и): Труд, прочитания: 631, коментари: 4

Стефан Попов

Проблемът за доверието и демократичната легитимност е сред най-сериозните в Европейския съюз. Това несъответствие е широко дискутирано днес. За съжаление това не е проблем, който се решава на заседание на Европейския съвет или Комисията.

Първо, това не е въпрос на нова и бърза регулация, която тези институции могат да въведат на заседание. Второ, в този проблем е отразена криза на самите регулации и доверието в тях. Трето, става дума за дългосрочен проблем, който не се вмества в ясен график. Четвърто, и може би най-сериозно, това е

проблем, който засяга общите институции на ЕС.

Каквито и маневри да се предприемат на равнището на съюзните структури, те няма да спасят ЕС от срив, ако не отчитат измерението на днешната криза. Всъщност кризата започна от еврото, а след това повдигна въпроси за институциите на Съюза и тяхната способност да предотвратяват и да се справят с кризи като дълговата в южната част на Съюза.

Но в дълбочината си кризата на ЕС опира до фундаменталния въпрос, че степента на интеграция на равнище институции и право няма съответствие в степента на демократична легитимност. Това се отнася за Европейския съвет, Европейската комисия и Европейския парламент. По-особена е ситуацията с Европейския съд за правата и за други структури.

Европейският съвет работи като тип алианс, наследник на алиансите от XIX век. Дори според критики от различни традиции той отдавна се е отделил от основата и средата, които му дават легитимност. На наддържавно ниво Съветът решава въпроси, които засягат пряко гражданите на отделните страни. Но той извършва тази работа, без да е контролиран по характерния за либералнодемократичните режими начин. Проблемът не е, че решения на Съвета са някак принципно нередни. Напротив, те са тип договаряне, характерен за съвременните национални държави. Проблемът е по-скоро, че Съветът от традиционно обединение около някаква идея за международен ред става постоянно действаща структура. Тази трансформация изисква тип демократична легитимност, подобна на правителствената в отделните национални държави. Европейският съвет далеч не отговаря на подобно условие.

Европейската комисия, която неизбежно се формира като високоовластена изпълнителна институция на ЕС, е в подобно положение. При определени степени на интеграция, отдавна надминати в ЕС, някаква стабилна структура трябва да води всекидневните дела в неговите граници. Оттук и европейското подобие на национално правителство е необходимост, която никой не би отрекъл. Но разгледана в плана на демократичната легитимност, това е незадоволителна ситуация.

Тя води до формиране на свръхструктура, която има високи президентски правомощия, но не е породена по характерния за такава власт начин, а именно - пряк избор. Въпреки че се чуват гласове за подобно решение, то от своя страна, крие други неизвестни и означава цялостна трансформация на ЕС.

Засега такава реформа не изглежда смислена и реалистична. За Комисията не е предвиден и механизъм за демократичен контрол още по малко пряк контрол

предишните две институции, при които има пряк проблем с легитимността за сметка на ефективността, Европейският парламент е по замисъл и по дефиниция безпомощна институция. Идеята, че Парламентът е израз на народния глас в рамките на целия Съюз, е дори леко цинична, доколкото в него този глас е напълно пресъхнал. Това по същество е парламент, зад който формално-електорално има "демос" (народ), но вътре в който няма "кратос" (власт).

В този смисъл това е парламент без демокрация, куха структура. Тя повече олицетворява възможността с някаква институционална манипулация "народът" да бъде лишен от първичната си безусловна овластеност в рамките на класическата национална държава.

Така описани, централните структури на ЕС изглеждат обречени на демократична девалвация и падане на доверието, с което трябва да се ползват. Ако обаче то продължава да пада, не е реалистично да се очаква те да решат днешната криза на Съюза. При задълбочаване на тези дефекти големите сили в Съюза ще вземат нещата в свои ръце, както става в момента с Германия и Франция. Други, като Великобритания, ще се дистанцират. Това ще върне ЕС с десетилетия назад.

СТЕФАН ПОПОВ, Риск Монитор